

sbírce podáno s vypjatým mravním patosem. Satirickým protějškem Běsů je pak sbírka *Ďábel frajtre* (1946).

Současně s původními verši rozvinul Kříčka i svou překladatelskou aktivitu. Původně soustředěna k ruským symbolistům (V. Brjusov, K. Balmont, I. Bunin) postupně se po první světové válce rozšiřuje jak na klasickou ruskou poezii (A. S. Puškin, M. J. Lermontov) a na byliny, tak na ruskou a francouzskou poezii a drama. Životním dílem Kříčkovým v oblasti překladu přitom zůstalo jeho přetlumočení lyriky A. S. Puškina.

Beneš Metod Kulda

/ 1820 - 1903 /

Katolický kněz; beletrista a publicista. Proslul jako sběratel a vydavatel moravských pohádek.

Narodil se 16. 3. 1820 v Ivančicích, kde byl jeho otec kožešníkem a majitelem polnosti. V Jihlavě vystudoval gymnázium, v Brně filozofii a bohosloví. Jako kněz působil v několika moravských obcích, v l. 1850 až 1859 v Brně v ústavu pro zanedbanou mládež. V Brně byl spolu s F. Sušilem hlavou národního katolického hnutí. Aby se léčil, odejel r. 1853 do Rožnova pod Radhoštěm a tam na výzvu F. Sušila začal sbírat lidové pohádky. Z Brna se dostal do Čech na faru v Chlumu u Sedlčan a r. 1870 se stal kanovníkem na Vyšehradě v Praze. V posledních letech života oslepl; zemřel v Praze 6. 5. 1903.

Ačkoliv psal Kulda od mládí básně, prózy a články (převážně náboženského a výchovného obsahu), jeho význam pro literaturu spočívá v pracích národopisných. Zde byl nejvěrnějším žákem F. Sušila, od něho přijal podnět ke sbírání pohádek, jeho úctu k lidové tradici, ke všem projevům lidového umění a k lidovému jazyku i jeho sběratelskou metodu. V Kuldových národopisných pracích, které se týkají převážně pohádek, musíme rozlišovat výsledky sběratelské a vydavatelské. Jako sběratel usiloval ve svých zápisech o dokumentární věrnost, snažil se při zapisování pohádek vytvořit autentické prostředí tím, že zval několik vyprávěčů najednou a jejich vyprávění zaznamenával pak s velkou přesností jazykovou i obsahovou. Zapisoval různé varianty, někdy i jména vyprávěčů, jejich stáří a místa pobytu. Tím vším se lišil od většiny soudobých sběratelů a blížil se moderním představám o záznamu folklórní tvorby. Jako vydavatel svých záznamů byl však poplatný své době i svému povolání. Vylučoval vyprávění, která neodpovídala jeho představě o čisté tradici, nezařazoval pohádky, v nichž byly drsné detaily nebo obhroublé a rozpustilé scény, ani ty, které byly projevem cítění s poddanými, se zbojníky apod. Z toho, co uznal za

způsobil pro tisk, uveřejňoval jen jednu variantu, pohádky pak částečně upravoval stylisticky a stíral výrazné nářeční zvláštnosti. Zaznamenal přes 200 pohádek, ale uveřejnil jich jen asi polovinu ve sbírce *Moravské národní pohádky a pověsti z okolí rožnovského* (1854), později rozšířené jako *Moravské národní pohádky, pověsti, obyčeje a pověry* (1874–75). Chtěl sebrat pohádky z celé Moravy, tak jako Sušil sebral moravské písně; protože mu odchod z Moravy zabránil v další práci, podnítil ke sbírání jiné pracovníky. Sbírká jeho zápisů patří k nejbohatším souborům krajové lidové prózy z poloviny minulého století a také jejich knižní vydání se řadí vedle pohádek K. J. Erbena a B. Němcové k nejvýznamnějším pohádkovým celkům té doby.

Jaroslav Kvapil

/ 1868 - 1950 /

Lyrik navazující veršem i okruhem básnických představ na poezii J. Vrchlického a autor divadelních her ztělesňujících symbolizující, lyrické a impresionistické tendence dramatiky z konce století. Jako režisér, vytvářející moderní pojetí režijní tvorby, výrazně ovlivnil vývoj novodobého českého divadla.

Jaroslav Kvapil se narodil 25. 9. 1868 v Chudenicích u Klatov, kde jeho otec působil jako lékař. Absolvoval gymnázium, krátce byl zapsán v Praze na medicíně a později studoval na univerzitě filologii. Od r. 1891 pracoval jako žurnalista, nejprve v staročeském listu Hlas národa, později v Národních listech a v České stráž. Redigoval časopis Zlatá Praha a v l. 1897–1925 známou edici *Ottova Světová knihovna*. Vedle poezie, v jejímž znamení vstoupil do literatury, se začal v 90. letech věnovat divadlu, s nímž ho sblížovala i láska a později manželství (1894) s vynikající herečkou H. Kubešovou-Kvapilovou. Od r. 1900 působil jako režisér a dramaturg, od r. 1912 jako šéf činohry Národního divadla. Divadelním zájmem jsou motivovány i Kvapilovy překlady, zvláště Ibsenových a Björnsonových dramát. Vedle umělecké tvorby byl Kvapil iniciativním kulturně politickým pracovníkem: jeho veřejná aktivita vyvrcholila za první světové války členstvím v ilegální protirakouské organizaci Mafie. Z Kvapilova podnětu a v jeho stylizaci vyšel v květnu 1917 *Manifest českých spisovatelů*, proklamující právo českého národa na samostatný politický život a vyzývající české poslance ve Vídni k státoprávnímu boji a k obhajobě buržoazně demokratických svobod. Po osvobození působil krátce v ministerstvu národní osvěty, ale r. 1921 se vrátil k divadelní tvorbě jako režisér Vinohradského divadla; působil tu do r. 1928, kdy odešel pro oční chorobu do soukromí.